

Online- och webbnyheter

Nr 2005:1 2005-02-08

Nyhetsbrevet produceras på uppdrag av Svensk förening för informationsspecialister. Syftet är att hålla läsarna à jour med online-/webbranschen vad gäller information för yrkesmässig användning. Det är avgränsat på i princip samma sätt som Electronic Information Report (EIR), EContent, Information Today, NewsBreaks, Information World Review (IWR) och Online. De nämnda tillhör också de viktigaste källorna vad gäller internationella nyheter. Beträffande Sverige hämtas nyheter av relevans från Computer Sweden (CS), DN, Dagens Media, Ny teknik (NT) m.fl.

Det var mycket Google i förra "ordinarie" numret, som utkom den 15 november (2004:6). Ändå hann det knappt komma ut förrän Google annonserade sina vid det här laget välkända satsningar: Google Scholar och Googles samarbete med ett antal stora bibliotek för att digitalisera och göra böcker från deras samlingar sökbara. Jag behandlar dem ändå här för ordningens skull. I förra numret beskrev jag också MSN Search, som just lanserats i betaversion. När detta nummer kommer ut har den funnits en vecka i skarp version. Och så har bloggar blivit allt hetare - och som en följd lanseras tjänst efter tjänst för bloggbevakning. Några av dessa beskrivs här.

Sökmotorer, bloggar ... - ja, det tycks som om "vanliga" onlinetjänster kommer alltmer i skymundan. Men det händer en del där också. Senaste nytt är att Thomson Dialog "delas" i Dialog DataStar och Dialog NewsEdge, vilka hamnar i olika affärsområden inom Thomson. I november köpte Dow Jones MarketWatch för 3.6 miljarder kr efter mycket spekulationer och rykten. Detta i sin tur har skapat intresse för andra förvärv - vilket lett till att även TheStreet.com kan komma att säljas.

Apropå skapa intresse så har den starkt ökade marknaden för nätannonsering (inte minst vid sökmotorerna) lett till något som liknar en mini-IT-boom både internationellt och här hemma. En för svenska förhållanden verkligt stor affär skedde för bara en vecka sedan när Schibsted via Aftonbladet köpte Teleadress för 200 miljoner kr. Teleadress gjorde sig under förra året bemärkt för sin satsning på hitta.se för gratis telefonnummersökning. Schibsted tycks segla upp som en riktig Eniro-utmanare. Och det gäller flera områden. Det var ju inte så länge sedan man köpte Blocket, med vilken Eniro konkurrerar vad gäller eftertextannonser. Schibstedägda Retriever slår för övrigt nu i mars ihop tjänsten Retriever med veteranen bland mediebevakare (fast det hette inte så då) Mediearkivet till en ny tjänst under namnet Retriever.

Lars Klasén
InfoData
lars.klasen@infodata.se

1. Internationellt

1.1 Viktigare branschhändelser

Thomson Dialog delas - blir Dialog DataStar och Dialog NewsEdge. Thomson köpte Dialog år 2000. Sedan dess har Thomson Dialog ingått i Thomsons affärsområde Legal and Regulatory. Nu separeras Thomson Dialog i två delar, vilka hamnar i olika affärsområden. Den ena delen, Dialog DataStar (bestående av "gamla" Dialog och DataStar), placeras i Thomsons affärsområde Scientific & Healthcare. Den andra delen, Dialog NewsEdge (baseras på NewsEdge, köpt av Thomson 2001 och sedan dess en del av Thomson Dialog) med NewsEdge, Intelliscope och LiveNews, blir kvar i Thomsons affärsområde Legal & Regulatory.

Tidigare i januari utsågs Dialogs hittillsvarande chef Roy Martin till vd i Thomsons affärsområde Tax & Accounting. Dialog DataStar kommer nu att ledas av David Brown och Dialog NewsEdge av Ciarian Morton.

(Outsell 25/1 2005, Dialog 10/1 2005, EIR 7/2 2005, EContent Xtra 7/2 2005)

Dow Jones köper MarketWatch för 3.6 miljarder kr. Det blev Dow Jones som tog hem spelet om MarketWatch. Priset, 3.6 miljarder kr, blev väsentligt högre än de 3 miljarder kr analytiker värderat företaget till. Det visar något av den betydelse Dow Jones tillmäter "varumärket" MarketWatch. Viacom, som låg närmast till som köpare eftersom CBS (som ägs av Viacom) till stor del använder sig av material från MarketWatches reportrar, är visserligen missnöjt men kan ändå trösta sig med att man inte blir lottlös. Den fjärdedel av MarketWatch som Viacom äger inbringar nämligen ca 870 miljoner kr, "vilket ju räcker för att köpa sig en väldig massa egna reportrar", som en talesman för Viacom uttrycker det. Ungefär samma del av kakan får också Pearson, ägaren till FT.com, som dock inte tillhörde de som gav anbud.

Dow Jones ser nu framför sig synergieffekter dels vad gäller annonsering på Dow Jones-ägda WSJ.com respektive MarketWatches webbplatser (bl a CBS MarketWatch.com och BigCharts.com), dels beträffande sina resp tjänster, där man hoppas att en del av MarketWatches gratisanvändare blir användare till WSJ.com. MarketWatch når ju helt andra användare än WSJ.com - och fler: 8 miljoner besökare per månad mot WSJ.com 3 miljoner. Därtill har man varit mycket framgångsrik vad gäller att attrahera annonsörer: under de första nio månaderna 2004 ökade annonsintäkterna med 38 %. Som ett resultat av sammanslagningen avskedades i januari 97 personer vid MarketWatch.

(The Australian 18/11 2004, EIR 22/11 2004, 7/2 2005, EContent Xtra 16/11 2004)

Microsofts nya webbsökmotor MSN Search nu i skarp version. Microsoft lanserade i november förra året en förhandsversion av den webbsökmotor alla väntat på sedan länge. Den har nu släppts i en officiell version. MSN Search tillhandahåller sökning i ca 5 miljarder indexerade webbsidor och därtill nyheter och 400 miljoner bilder. Sponsrade sökträffar visas överst och nederst på träfflistans första sida. Egna inställningar kan göras, inkl möjligheten att aktivera ett filter för "sexuellt stötande innehåll". Sökning i "klartext" kan göras, med svar i förekommande fall från Encarta. MSN Search ger tillgång till flera "finesser" som konkurrenterna inte har. Bland dessa finns möjlighet till egna "viktningar" - medelst skjutreglage - avseende mer eller mindre exakt "matchning", popularitet och webbplatsernas "föränderlighet". I och med MSN Search är kampen mellan de tre stora på sökmotorområdet, dvs Google, Yahoo! och Microsoft, en realitet. Det de slåss om är 50 miljarder kr eller mer i annonsintäkter per år. (search.msn.com) (Källor: Väldigt många fr o m 1/2 2005)

Google lanserar Google Scholar för sökning i akademiskt och vetenskapligt material. Under det senaste året har Google intresserat sig allt mer för indexering av akademiskt och vetenskapligt material i sin sökmotor. Detta har nu lett till att man startat en separat tjänst för sökning i just sådant material, framför allt vetenskapliga artiklar. I vilken mån innehållet är en delmängd av "vanliga" Google eller

inte är oklart. Det tycks i alla fall röra sig om uppemot 300 miljoner artiklar mm. En del ingår i fulltext, annat inte. Vad gäller böcker ingår länkar till poster i OCLCs WorldCat.

Google har licensavtal med en lång rad förlag, institutioner etc (ACM, IEEE, Open WorldCat m fl) för tjänstens innehåll. Det innebär också att en del av den fulltext som det länkas till och som inte är gratis faktiskt kan återfinnas gratis på annat håll, t ex vid universitetens webbplatser. En intressant funktion är att artiklarna i träfflistan ofta är försedda med en länk "Cited by", följd av antalet artiklar som citerat artikeln ifråga. Ett klick på länken ger som resultat just dessa artiklar. En annan funktion är länkar i artiklarna som ger "Related Articles".

Många fler funktioner finns i denna tjänst som verkligen har potential men som många menar också kan förstärka den utbredda men felaktiga föreställningen om att "allt finns på webben". (scholar.google.com)

(Anm: Peter Jacso tillhandahåller på www2.hawaii.edu/~jacso/scholarly/side-by-side2.htm en funktion för att jämföra sökning i Google Scholar med sökning via några av de deltagande förlagens egna webbplatser).

(New York Times 17/11 2004, EContent Xtra 19/11 2004, NewsBreaks 22/11 2004, Online Jan/Feb 2005, IWR Dec 2004, LK)

Google digitaliserar biblioteksböcker och gör dem sökbara i sin sökmotor. Google har inlett ett samarbete med ett antal stora bibliotek för att digitalisera och göra böcker från deras samlingar sökbara i sin sökmotor. Det rör sig om biblioteken vid Harvard, Stanford, University of Michigan och University of Oxford samt New York Public Library.

Avtalen med dessa bibliotek innebär att över 15 miljoner böcker och andra dokument ska digitaliseras av Google. Mest omfattande är överenskommelsen med Stanford, vars samtliga 8 miljoner böcker berörs, samt Michigan, 7 miljoner böcker. I övrigt rör det bara smärre urval. Äldre, icke upphovsrättsligt skyddade böcker görs tillgängliga i sin helhet i Google medan de som omfattas av upphovsrätt visserligen digitaliseras i sin helhet men bara görs delvis tillgängliga online. Hela projektet uppges kosta över en bra bit över en miljard kr.

Digitaliseringsarbetet kommer beträffande Stanford att ske vid närbelägna Googles anläggning i Mountain View (Kalifornien), dit böckerna alltså kommer att transporteras. Vad gäller Harvard och Michigan kommer lokala digitaliseringsstationer att etableras. Bedömare uppskattar att varje bok kommer att kosta uppemot 100 kr att digitalisera. Biblioteken får en egen kopia av det digitaliserade materialet, vilket de får göra tillgängligt vid den egna webbplatsen om de så önskar.

Initiativet är en utvidgning av projektet Google Print, vilket innebär att Google erbjuder förlag att digitalisera och göra deras böcker sökbara i fulltext i Google, helt utan kostnad. Det här är något som en rad stora förlag har nappat på, bl a John Wiley & Sons, T&F Informa, Oxford University Press, Springer Science&Business, Blackwell Publishing, HarperCollins och Penguin.

(Google 14/12 2004, New York Times 14/12 2004, ResearchBuzz 13/12 2004, DN 15/12 2004, EContent Xtra 17/12 2004, NewsBreaks 20/12, 27/12 2004, EIR 20/12 2004, 10/1 2005, CS 20/12 2004, LK)

1.2 Affärs- och företagsinformation, STM

HighBeam har infört annonser i sin betaltjänst. Ett smart drag, enligt analytiker. Det gör att man kan hålla konkurrenskraftiga priser. Genom att förlita sig på flera intäktskällor räknar man också med att garantera ett stabilt intäktsflöde. Frågan är förstås vad kunderna tycker. (Information Today Dec. 2004)

Factiva lanserar "situationsanpassade" tjänster. De kallas Factiva SalesWorks och Factiva Companies & Executives och baseras på idén att ha gränssnitt direkt anpassade för säljare respektive personer som söker information om marknader, affärsmöjligheter, konkurrenter etc. Tjänsterna, som marknadsförs som egna produkter, ger åtkomst till Factivas ordinarie informationsutbud. (EContent Xtra 28/1 2005, IWR 31/1 2005, EIR 7/2 2005)

LexisNexis startar tjänsten AlaCarte! för pay-as-you-go med kreditkort. Den tillhandahåller information från över 20.000 källor (fn med totalt 3.8 miljarder dokument. "Vanliga" LexisNexis har ca 32.000 källor med ca 6 miljarder dokument). Abonnemang krävs inte, dock registrering. Sökning är gratis och dokumenten kostar 7-70 kr per st (snittpriset uppges vara 20 kr). Den kreditkortstjänst LexisNexis by Credit Card som startades 1999 kommer att läggas ner vad det lider. (EIR 13/12 2004, EContent Xtra 3/12 2004, ResearchBuzz 9/12 2004, TftTR Dec. 2004, Information Today Jan. 2005)

Dialog Newsroom utvidgas med databasen ABIX - 122 australiensiska tidningar mm.. Det rör sig dock bara om referenser inkl abstracts, inte fulltext. Databasen produceras av Palamedia. Bland de 122 tidningarna m fl nyhetsmedia som täcks etc finns den australiensiska förläggaren av dagstidningar och affärstidskrifter Fairfax. Fairfax avtal i somras med Factiva, som ger exklusiv tillgång till hela dess australiensiska utgivning, ca 40 publikationer, varav många tillhör Australiens ledande, väckte stark kritik från Dialog och LexisNexis. Dialogs avtal med Palamedia kan ses som ett sätt att ändå täcka Australien så gott det går. (Online- och webbnyheter 2004:5, EContent 25/1 2005, NewsBreaks 24/1 2005)

Find.com i samarbete med ThomasB2B.com. Under första kvartalet kommer Find.com att utvidgas med uppgifter från ThomasB2B.com om 550.000 företag i 29 länder. I höstas inleddes ett motsvarande samarbete med MarketResearch.com för dess marknadsrapporter (80.000 st från 350 producenter). Find.com erbjuder gratis sökning medan funna dokument kan köpas styckewis. (EIR 15/11 2004, EContent Xtra 17/12 2004, Information Today Dec. 2004)

OneSource Express utmanar Hoover's. OneSource har nu lanserat den tidigare annonserade OneSource Express, en "slimmad" men billigare version av OneSource Business Browser. Informationen hämtas från de två produkterna idEXEC och BusinessBrowser och täcker 500.000 företag i USA och 20.000 i övriga världen. Detta ska jämföras med OneSource Business Browser med uppgifter om 1.7 miljoner företag och för vilken genomsnittskunden betalar i storleksordningen 500.000 kr per år. Därtill ger OneSource Express inte lika omfattande uppgifter som i denna. Exempel på pris är 40.000 kr/år för en 5-användarlicens. Den Hoover's-produkt som närmast motsvarar OneSource Express, Hoover's Pro Premium, kostar ungefär lika mycket. Fast då ingår ytterligare information, bl a företagsdatabaser från D&B. OneSource köptes av InfoUSA i somras och man arbetar som bäst med att ersätta den information som OneSource hittills licensierat från D&B med egen information. (www.onesourceexpress.com) (NewsBreaks 24/1 2005, EContent Xtra 25/1 2005, EIR 7/2 2005)

EBRD Directory i ny upplaga täcker 3.500 källor för affärs- och företagsinformation i Central- och Östeuropa. Det innebär en rejäl utvidgning jämfört med den tidigare versionen. (EBRD = European Bank for Reconstruction and Development.) Den utkommer i såväl tryck som i nätversion i februari. (TftTR Dec. 2004)

Ovid och MuseGlobal samverkar kring söktjänst för samtidig sökning i 1.300 databaser. I början på året ska Ovid och MuseGlobal (som svarar för tekniken) släppa en tjänst som medger samtidig sökning inom medicin m fl områden i databaser vid Ovid, i gratisdatabaser (t ex PubMed) och i databaser vid andra onlinetjänster (bland dem konkurrenter till Ovid, t ex EBSCO, ScienceDirect och ProQuest). Det rör sig om totalt ca 1.300 databaser vid ca 200 "plattformar"/onlinetjänster. Kunderna väljer själva vilka som ska nyttjas. Tjänsten är avsedd för företag, universitet och institutioner inom medicin med användare som inte är vana vid "google-sökning" snarare än vanlig databassökning. Kostnaden kommer preliminärt att vara 35.000 kr/år och uppåt. (EContent Xtra 7/12 2004, NewsBreaks 13/12 2004, EIR 20/12 2004, IWR Jan. 2005)

NLM har lanserat TOXMAP med interaktiva kartor över giftiga kemikalier i miljön (USA). Den är gratis. (toxmap.nlm.nih.gov) (NewsBreaks 13/12 2004, NLM)

1.3 Patent, varumärken, standarder, statistik

Questel-Orbit lanserar FamPat för patentfamiljer från hela världen. Den baseras på patentpublikationer från patentmyndigheter i över 75 länder. Här kan man i en enda post följa alla steg i publiceringsprocessen. EPOs regler för patentfamiljer tillämpas. Tidstäckningen varierar; men för vissa länder börjar den före 1920. Abstracts på engelska finns hittills för 9 länder, men fler tillkommer gradvis. (Questel-Orbit Febr. 2005)

USPTO ger tillgång till system för varumärkesansökningar. Systemet, Trademark Document Retrieval (TDR), innehåller 460.000 varumärkesansökningar; totalt 8 miljoner sidor. Alla dokument kan laddas ner i PDF. (NewsBreaks 7/2 2005)

Thomson Techstreet erbjuder gratis bevakning av standarder. Onlinetjänsten Techstreet tillhandahåller f n 150.000 standarder från ASTM, ASME, API, BSI, DIN m fl som kan köpas via dess "Online Standards Superstore". (NewsBreaks 7/2 2005)

Statistics Insight ny tjänst för att finna statistikkällor. Det rör sig om en bibliografisk databas som täcker artiklar, böcker etc med statistik av intresse för sådana som söker information om produkter, marknader etc. Den är gratis och produceras av Business Insight vid Birmingham Central Library, vars bestånd den baseras på. (www.statisticsinsight.co.uk) (TfTR Dec. 2004)

1.4 Referensverk, e-böcker, digitalisering

GuruNet lanserar Answers.com och blir gratis; erbjuder sökning i och svar från referensverk. Answers.com är gratis/annonsfinansierad och ersätter GuruNets tidigare abonnemangstjänst. Dock finns det kvar en möjlighet att abonnera för den som vill - för att slippa annonser! Answers.com baseras på över en miljon "ämnen" från ca 150 referensverk från förlag som Houghton Mifflin, Columbia University Press, Merriam Webster, Computer Desktop Encyclopedia, Inlumen, Investopedia and Who2. GuruNet startade 1999. (GuruNet 3/12 2004, ResearchBuzz 6/1 2005, NewsBreaks 17/1 2005, Informationsportalen.dk 6/1 2005, Internet Resources Newsletter Febr. 2005)

xrefer får referensverk från ytterligare 4 förlag. De är Sage, H.W. Wilson, Continuum, Macquarie och A&C Black. Därmed deltar ca 45 förlag med material för xrefer. Det rör sig om flera hundra referensverk med över 2 miljoner artiklar. Att abonnera på xrefer kostar uppskattningsvis ett par tiotusen kr per år. (Econtent Xtra 14/1, 4/2 2005, NewsBreaks 17/1 2005)

ebrary ökade starkt 2004. Antalet böcker i fulltext (PDF) ökade med 60 % till 60.000, antalet kunder/bibliotek ökade med 63 % till 500 (i 60 länder) och användningen ökade med 200 %. Antalet anslutna förlag är nu över 200. Senare under 2005 kommer ebrary att lansera en ny serverbaserad produkt benämnd Isaac, som gör det möjligt för bibliotek att integrera all PDF-baserad information som de själva äger med både sådan de producerar och med sådan de licensierar; allt med behörighetskontroll. Isaac kan licensieras separat. (NewsBreaks 10/1 2005, EContent Xtra 11/1 2005)

Questia utvidgas med över 1.000 titlar från Cambridge University Press. Questias tjänst tillhandahåller nu 50.000 böcker i fulltext samt 400.000 artiklar i tidskrifter, tidningar mm. Bland tidigare förlag med licensierat material vid Questia finns Oxford University Press, Columbia University Press, MIT Press och Palgrave Macmillan. Individuella abonnemang på Questia kostar drygt 800 kr/år. Vad gäller "hotet" från Google Print menar Questias vd att man bedömer efterfrågan på aktuellt och upphovsrättsligt skyddat material som god. (EIR 31/1 2005)

E-boksförsäljningen ökar. Den sammanlagda försäljningen under tredje kvartalet 2004 av e-böcker betr 23 "ledande" förlag som Open eBook Forum samlat in uppgifter från var 23 miljoner kr, vilket är en ökning med 25 % jämfört med 2003. Antalet sålda e-böcker betr dessa förlag var 420.000, 11 % mer än 2003. Listan toppades av The Da Vinci Code. Antalet sålda e-böcker totalt sett i USA 2003 var 1.4 miljoner. Under samma tid såldes 2.2 miljarder tryckta böcker! (EContent Xtra 14/1 2005, Open eBook Forum 12/1 2005, IWR Jan. 2005)

Thomson Gale annonserar Nineteenth Century Collections Online. Projektet är en fortsättning på Eighteenth Century Collections Online, det största kommersiella digitaliseringsprojektet som genomförts och som ger möjlighet till fulltextsökning i 150.000 tryckta verk (flertalet av de engelskspråkiga böcker som publicerades i England under 1700-talet). Nineteenth Century Collections Online innebär samma sak för 1800-talet. Bland det som ska ingå finns The Times Digital Archive 1785-1985, Nineteenth Century British Periodicals 1789-1914, Nineteenth Century Printed Books och Historical Newspapers (drygt 200 USA-/UK-tidningar från 1800-talet). (EContent Xtra 7/12 2004, Gale 30/11 2004, IWR Jan. 2005)

Stort digitaliseringsprojekt för USA-tidningar 1836-1922 startas av NEH och LC. The National Endowment for the Humanities ska tillsammans med Library of Congress genomföra projektet National Digital Newspaper program. Det ska digitalisera 30 miljoner tidningssidor (det rör sig om tusentals tidningstitlar) och göra dem tillgängliga online. 67 miljoner finns mikrofilmade sedan tidigare. (NEH 16/11 2004, ResearchBuzz 22/11 2004)

ProQuest digitaliserade 39 miljoner sidor 2004; satsar på 54 miljoner sidor 2005. 750.000 sidor digitaliseras per dag! Det senaste tillskottet till ProQuest Historical Newspapers är The Boston Globe 1872-1922, som öppnas för sökning i mars. (NewsBreaks 24/1 2005, ProQuest 14/1 2005)

Readex har lanserat digital version av Early American Newspapers. Den ger tillgång till hundratal inskannade och fullt sökbara tidningar publicerade 1690-1876. Sommaren 2006 kommer antalet tidningar ha ökat till över 1.000 tidningar med totalt över en miljon sidor. (Information Today Jan. 2005)

1.5 Bloggar

HighBeam och Chief Blogging Officer utvecklar teknik för blogglinkning till artiklar. Samarbetet går ut på ge möjlighet för bloggare att länka från sina bloggar till artiklar vid HighBeam i fulltext i 3.000 publikationer; totalt 33 miljoner artiklar 25 år bakåt i tiden. Tekniken kommer att tillhandahållas för alla bloggare som så önskar och de kommer initialt att erbjudas att tillhandahålla de artiklar de länkar till gratis för sina läsare under en tremånadersperiod. Abonnemang på HighBeam kostar annars 140 kr/månad eller 700 kr/år. Syftet är naturligtvis att öka intresset för HighBeams ordinarie tjänst. Chief Blogging Officer drivs av bloggkändisen Christer Locke och länkningen testas för närvarande vid ett urval bloggar. (<http://www.chiefbloggingofficer.com>) (EContent Xtra 3/12 2004, EIR 13/12 2004)

Allt fler bloggbevakningstjänster. Betaltjänsten *BlogSquirrel* har startats av CyberAlert och den monitorerar 100.000 bloggar för att dels erbjuda bevakning, dels en sökbar databas bestående av lagrade inlägg från dessa bloggar. Den riktar sig främst till marknadsförare och PR-folk. För 1.400 kr/månad ges möjlighet till bevakning med upp till 10 sökord samt tillgång till databasen. CyberAlert tillhandahåller sedan tidigare dels en tjänst som bevakar 20.000 nyhetskällor på webben, dels en tjänst för bevakning av olika forum för privatpersoner (bl a bevakar 60.000 nyhetsgrupper på Usenet). CyberAlerts vd upplever att det kommersiella intresset för bloggbevakning - och därmed tjänster för detta - formligen har exploderat under kort tid.

En av de allra första tjänsterna för bloggbevakning var *Weblog Content Pack*, som startades av Moreover 2003. Även *Technorati* är en "veteran" i sammanhanget. För närvarande bevakar man 6.5 miljoner bloggar. I somras startade Intelliseek *BlogPulse.com*.

Helt ny är gratistjänsten *PubSub*, som bevakar 6.5 miljoner bloggar, 50.000 Usenetgrupper, nya handlingar från SEC/Edgar, nyhetsbyråer mm. Det innebär ett totalt flöde om sådär 1.000 blogginlägg, notiser etc per minut. Material som svarar mot den personliga bevakningsprofilen tillhandahålls dels direkt via PubSubs webbplats eller i realtid i RSS/ATOM.

Helt nytt är också att Observerägda Bacon's ska förse sin betaltjänst *MediaSource* med bloggbevakning i "modulen" Monitoring. Det rör sig om ett par hundra "speciellt viktiga" bloggar.

(PubSub 18/11 2004, EIR 22/11 2004, EContent Xtra 22/11 2004, 4/1 2005, NewsBreaks 29/11 2004, 3/1 2005, EContent Dec 2004, MediaPost 27/12 2004, Technorati 29/1 2005)

Blogganvändningen i USA ökade med 58 % under 2004. Det visar en undersökning av Pew Internet & American Life Project. I slutet av 2004 hade 27 % av Internetanvändarna i USA varit inne på en blogg jämfört med 17 % 2003. Å andra sidan visade det sig att så många som 38 % inte visste vad ordet "blogg" betyder. Undersökningen visade också att 6 miljoner amerikaner nyttjade tjänster som levererar nyheter mm i RSS. (ACTenN 18/1 2005)

1.6 Open Access

De två första notiserna nedan har jag tagit mig friheten att klippa från Sciecom. /LK

- **"Seger för NIH-plan i Kongressen.** Seger i amerikanska kongressen för NIH-planen att i PubMed inom sex månader ge fri tillgång till artiklar som baserar sig på NIH-stödd forskning. Detta betyder att debatten i Kongressen är över. När presidenten signerat budgetförslaget får NIH det mandat de behöver för att implementera planen. Första steget väntas bli en viss revidering med hänsyn till de synpunkter som kommit in under den öppna remisstiden." (Sciecom.org 24/11 2004)

- **"Open Access i UK.** Regeringen har nu svarat på den rapport : "Scientific Publications: Free for all?" som House of Commons Science and Technology Select Committee lade fram den 20 juli i år. (...) Svaret innebar en besvikelse för kommittén, framför allt oviljan att anamma rapportens förslag till regeringen att finansiera uppsättandet av öppna universitetsarkiv och att kräva att författare till artiklar baserade på offentligt finansierad forskning deponerar kopior av dessa artiklar i universitetens öppna arkiv. Ledamöterna beskyller bl a regeringen för att alltför mycket ha lyssnat på DTI, the Department for Trade and Industry, som i sin tur sägs ha varit påverkat av starka lobbygrupper från förlagssidan." (ScieCom info nov 2004)

... men JISC stöder fem tidskrifters övergång till Open Access. Trots den brittiska regeringens motstånd mot att stöda OA har statsstödda JISC, Joint Information Systems Committee, beslutat att ersätta kostnaden för de författare i UK som önskar publicera i någon av fem utvalda vetenskapliga tidskrifter i UK som tillämpar "author-pays". (Outsell 7/1 2005)

Internet Archive satsar på OA-arkiv för böcker; ett alternativ till Google Print. Internet Archive och ett dussin bibliotek m fl har dragit igång ett projekt för att lagra och göra digitaliserade böcker fritt tillgängliga. Det kallas Text Archive och med vid starten är Carnegie Mellon University, the Million Book Project, Library of Congress American Memory Project, Internet Archive (USA), University of Toronto, McMaster University, University of Ottawa (Kanada), Bibliotheca Alexandrina (Egypten), Indian Institute of Science och International Institute of Information Technology (India), Zhejiang University (China) och European Archive (Nederländerna). På agendan står en miljon digitaliserade böcker, men ännu så länge är 23.000 böcker tillgängliga (varav 10.000 från the Million Book Project). Detta Open Access Text Archive är en bit på vägen mot målet: "Universal Access to All Knowledge". (www.archive.org/texts). (Internet Archive 15/12 2004, IWR 21/12 2004, ResearchBuzz 27/12 2004)

H.W. Wilson öppnar för OA-tidskrifter. Av 49 nya tidskrifter i databasen Education Full Text är 38 st Open Access. (IWR 24/1 2005, EContent Xtra 28/1 2005)

1.7 Onlinemarknaden

Onlinetjänsterna får allt fler abonnenter - Factiva fick flest nya. Enligt EIRs kvartalsvisa översikt gällde jämfört med 2003 följande vid slutet av tredje kvartalet 2004: LexisNexis ökade med 7 % till 1.950.000 abonnenter, Factiva + 10 % (1.875.000), Dialog + 6 % (1.700.000), WSJ.com + 2 % (700.000), ISI Emerging Markets + 7 % (285.000), FT.com +23 % (80.000) och Highbeam + 20 %. OCLC hade 50.000 bibliotek som kunder (+ 5 %). Hoover's ökade antalet företagslicenser med 22 % till 11.500, OneSource + 5 % (825), Alacra + 5 % (800) och Comtex minskade med 2.5 % till 585 licenser. Den totala ökningen för de nämnda var 7.4 %, upp till 6.7 miljoner abonnenter/licenser. (EIR 13/12 2004)

Antalet abonnemang på finansiella tjänster ökade med 6.5 % under tredje kvartalet jämfört med samma kvartal 2003. Det gäller de 11 aktörer som EIR följer, bland dem Reuters (ingen uppgång, 327.000 abonnenter), Dow Jones Newswires (+3 %, 297.000), Thomson Financial (+12 %, 235.000), Bloomberg (+9 %, 219.000), Standard & Poor's (produkten S&P MarketScope: +9 %, 125.000), Interactive Data Corp (produkten FTInteractive Data: +9 %, 109.000), TheStreet.com (17 %, 112.000), Track Data (-4 %, 45.000), Telerate (+3 %, 45.000), Edgar Online (0 %, 24.000), FactSet 10 %, 21.000). Totalt antal abonnenter var närmare 1.6 miljoner. Den främsta orsaken till uppgången i denna sektor är en återhämtning bland företagen inom den finansiella sektorn. Betr Reuters kan sägas att antalet abonnenter på dess produkt Reuters Trader minskade med 25 % till 107.000, vilket kompensades av en lika stor uppgång för dess Reuters Xtra till 103.000 abonnenter. Dock avspeglade sig denna uppgång inte i en motsvarande intäktsökning eftersom intäkterna per abonnent sjönk med 11 % jämfört med föregående år till 7.900 kr. (EIR 6/12 2004)

Annonsmarknaden online ökar starkt; passerar den som rådde under IT-boomens toppår 2000. Internet Advertising Bureau (IAB) uppskattar 2004 års annonsförsäljning till 66 miljarder kr, vilket är en bra bit över de 57 miljarder kr som inbringades under toppåret 2000. Ökningen jämfört med 2003 är 30 %. År för år har annonsmarknaden sett ut så här: 1998: 13 miljarder kr, 1999: 32 miljarder kr (efter en ökning på 140 %!), 2000: 57 miljarder kr, 2001: 50 miljarder kr, 2002: 42 miljarder kr, 2003: 51 miljarder kr, 2004: 66 miljarder kr. Det rör sig idag om en betydligt stabilare marknad än den som rådde under IT-ryan. Betr Europa uppskattar Jupiter Research utgifterna för Internetannonsering år 2004 till 25 miljarder kr, vilken man gissar 2009 ska ha stigit till 43 miljarder kr. (EIR 13/12 2004, Executive Report 1/2 2005)

Marknaden för film över Internet spås öka från 80 miljoner kr 2004 till 6.5 miljarder kr 2010. (Executive Report 4/2 2005)

1.8 Aktörer

2004 blev ett mycket starkt år för Yahoo! - intäkterna ökade med 120 % till 25 miljarder kr jämfört med 2003. Nettovinsten ökade med 240 % till nära 6 miljarder kr. Annonsintäkterna ökade med 150 % till 21 miljarder kr. Av det övriga svarade abonnemangsintäkter för ca 3 miljarder kr, en uppgång med 53 %. (Yahoo! 18/1 2005, EIR 31/1 2005)

... precis som för Google, som ökade med 118 % till 22 miljarder kr. Vinsten var 2.8 miljarder kr, en ökning med 278 %. I början av februari stod aktien i nära 1.500 kr och den har därmed stigit med 142 % i värde sedan börsintroduktionen i somras. (CS 4/2, 7/2 2005)

Amazon ökade intäkterna med 31 % till 18 miljarder kr under 2004. Vinsten var 2.4 miljarder kr, en ökning med nära 500 % jämfört med 2003. Ändå anses detta som ett svagt resultat eftersom det var lägre än förväntat. Som följd sjönk aktiekursen i början av februari. (CS 4/2, 7/2 2005)

TheStreet.com till salu - kanske. Genast efter Dow Jones köp av MarketWatch i november kom rykten i svang om att även TheStreet.com var till salu. Detta ledde till att dess aktie steg kraftigt i värde - vilket förstärkte ryktena. Ja, det gick så långt att media började diskutera tänkbara intressenter, bland vilka nämndes Yahoo!, MSN och New York Times. Allt detta gjorde att företagets styrelse kom på att det kanske inte vore så dumt med en försäljning. Därför har man nu anlitat investmentbanken Allen & Co. för en sådan. Nåja, officiellt säger man inte att det rör en försäljning utan ett framtagande av "strategiska alternativ" inför framtiden. Bland de senaste tidens (februari) intressenter nämner analytiker Dow Jones, Pearson och Reuters. TheStreet omsatte ca 240 miljoner kr 2004, 30 % mer än 2003. Till skillnad mot MarketWatch baserar TheStreet en stor del av sin verksamhet på abonnemang; bara ca 20 % är annonsintäkter. (EIR 6/12 2004, 24/1, 7/2 2005, Outsell 14/1 2005, Wanadoo 25/1 2005)

xRefers grundare hoppar av pga oenighet om inriktningen. De som hoppar av är presidenten Adma Hoddkin, marknadschefen Daryl Rayner och IT-chefen Carl Roach. Vd John Dove, som kom till xRefer i oktober 2003, tar över rodret. Oenigheten rörde om man ska sälja direkt, vilket avhopparna tyckte, eller via återförsäljare. I somras tecknades avtal med Gale om återförsäljning i Nordamerika av xRefer till utbildnings- och bibliotekssektorn. xRefer, som i dagsläget har ett innehållsligt fokus på UK ska nu satsa mer på USA. (IWR 12/1 2005)

McGraw Hills intäkter 2004 blev 37 miljarder kr. Det innebär en ökning med 7 % jämfört med 2003. Mest ökade division Financial Services, med 16 % till drygt 14 miljarder kr. Störst är dock Education, som ökade med 2 % till nära 17 miljarder kr. (EIR 31/1 2005)

ProQuest tillhandahåller Factiva till universitets- och folkbibliotek globalt. Det tidigare avtalet mellan ProQuest och Factiva gällde bara USA. Som en del i avtalet förser ProQuest Factiva med information från tidningar och tidskrifter. (ProQuest 14/1 2005, EContent 18/1 2005, EIR 24/1 2005)

CSA har förvärvat PAIS från OCLC. PAIS (Public Affairs Information Service) producerar databaserna PAIS International och PAIS Archive. PAIS International innehåller referenser till 460.000 tidskriftsartiklar, böcker, rapporter, dokument från myndigheter, microfiche mm. CSA ska fortsätta produktionen av databaserna och göra dem tillgängliga via CSA Illumina. PAIS, som startade 1914, är sedan några år en division inom OCLC. (CSA 22/12 2004, EContent Xtra 28/12 2004, PAIS 18/1 2005)

Gartner köper META Group. Det rör sig om en affär på 1.1 miljarder kr. Både Gartner och META producerar marknadsanalyser mm inom IT. Deras sammanlagda omsättning är nära 7 miljarder kr per år. (EContent Xtra 28/12 2004)

Candover har köpt 60 % av Bureau van Dijk. Höstens spekulationerna om en förestående försäljning var alltså inte utan grund. Köpesumman har inte offentliggjorts men en tidigare uppskattning av BvDs värde var 2.7 miljarder kr. Orsaken till försäljningen tycks vara en önskan av flera personer i ledningen att avveckla sitt engagemang i företaget. (FreePint 13/1 2005, Online- och webbnyheter 2004:6, IWR Dec 2004)

Reuters förvärvar konkurrenten Telerate. Säljare är One Equity Partner. Köpet är värt ca 1.2 miljarder kr. Telerate har ca 3.500 kunder i 85 länder och Reuter räknar nu med att satsa 400 miljoner kr i ett och ett halvt år på att integrera Telerate. Telerate omsatte ca 2.1 miljarder kr 2003 och preliminärt 1.9 miljarder kr 2004. Telerate köptes av Dow Jones 1990 för 11.2 miljarder kr (räknat i dagens dollarkurs); en för Dow Jones misslyckad affär. Bridge köpte Telerate från Dow Jones 1998 för 3.6 miljarder kr. Bridge gick i konkurs 2001 och köptes då av Reuters, med undantag av Telerate, som köptes av One Equity Partner. (EIR 10/1 2005)

Factivas intäkter ökade med 7 % till 1.9 miljarder kr 2004. Dow Jones som helhet ökade sina intäkter med 8 % till ca 12 miljarder kr. Mest ökade Electronic Publishing, med 18 % upp till 2.7 miljarder kr. Antalet abonnenter på WSJ.com steg med 3 % till 712.000. Antalet abonnenter (terminaler) till Dow Jones Newswires ökade svagt, till 298.000 st. (EIR 7/2 2005)

Uppåt igen för Factiva. Den stora ökningen av antalet abonnenter resulterade i att intäkterna under tredje kvartalet ökade med 10.8 % till 460 miljoner kr. (EIR 13/12 2004)

Mycket stark uppgång för Hoover's - ökade med 54 % på ett år. Hoover's har verkligen gynnats av att man förvärvades av D&B. Tredje kvartalets intäkter 2004 var 90 miljoner kr, dvs 54 % mer än 2003. En del av detta beror på att man marknadsfört information som man "fått" från D&B. Antalet licenser ökade med 22 %. (EIR 13/12 2004)

LexisNexis startar China Online. China Online är delvis baserad på de tjänster som erbjuds av PRCInvestment.com, ett företag som tillhandahåller skatteinformation, finansiell information mm och som förvärvades av LexisNexis i januari. Man planerar nu att under den närmaste månaderna komplettera utbudet med olika typer av rättsinformation. LexisNexis har också tecknat samarbetsavtal med State Information Center (via Beijing Guoxin Xunjie Information Resources & Develop Technology Co.) om information vid chinalaw.net samt med Chinalawinfo om engelskspråkig information vid dess tjänst lawinfochina. LexisNexis engagemang i Kina startade med ett kontor i Beijing 2001. 2004 öppnades ett kontor också i Shanghai. (research.lexisnexis.com.cn) (EContent Xtra 25/1 2005, EIR 31/1 2005)

Experian startar verksamhet i Kina. Experian har öppnat ett kontor i Shanghai och ska snart öppna ytterligare ett i Beijing. I augusti förra året köpte man omvärldsbevakningsföretaget Smartal Solutions i Hong Kong. Intresset för Kina har sin grund i att Kinas regering ska satsa på ett nationellt kreditinformationssystem och förbättra tillgången till kreditinformation. (EIR 17/1 2005)

Även Acxiom satsar på Kina; köper ChinaLOOP. ChinaLOOP är inriktat på omvärldsbevakning, CRM och direktmarknadsföring och har kontor i Beijing och Shanghai. Acxiom, som är inriktat mot information för marknadsföring, köpte förra året Claritas Europe (Nederländerna) för 200 miljoner kr och Consodata (Frankrike) för 250 miljoner kr. Acxiom omsätter drygt 8 miljarder kr (EIR 15/11 2004, 31/1 2005)

Reuters flyttar ännu fler jobb till Indien. Reuters uppger att man ska minska antalet anställda i UK med ytterligare 150 personer för att kunna anställa på andra platser runt om i världen. I själva verket lokaliseras merparten av dessa till Indien (Bangalore), där arbetsstyrkan under 2005 kommer att ökas från i slutet av 2004 ca 400 anställda till 2005 ca 1.500 (vilket innebär ungefär hälften av Reuters samtliga anställda inom IT-drift). (EIR 20/12 2004)

1.9 BDI-området

E-LIS nytt Open Access-arkiv för informations- och biblioteksområdet. E-LIB innehåller OA-litteratur inom BDI-området, i sin helhet såväl som i form av referenser (inkl abstracts, citerade referenser och länkar till fulltexten). Ännu ingår drygt 2.000 artiklar mm från hundratalet publikationer (varav många icke-engelskspråkiga). Allt material i E-LIB kan sökas i fulltext. Bakom arkivet står RCLIS (Research in Computing, Library and Information Science), DoIS (Documents in Information Science) och CILEA (Consorzio Interuniversitario Lombardo Elaborazione Automatica). E-LIB stöds bl a av spanska utbildningsdepartementet, Centre for Digital Library Research, BUBL och Biblios. (eprints.rclis.org) (Informationsportalen.dk 11/1 2005, E-LIB)

DoIS driver gratis databas för informations- och biblioteksområdet. DoIS (Documents in Information Science) driver denna databas som innehåller referenser (inkl länkar) till artiklar (f n 13.000) och konferenshandlingar (drygt 4.000), varav ca 10.000 kan laddas ner gratis i fulltext. (wotan.liu.edu/doi) (Informationsportalen.dk 11/1 2004, DoIS)

LISA nu tillgänglig vid STN. LISA (Library and Information Science Abstracts) täcker 440 tidskrifter och innehåller f n 270.000 referenser till artiklar fr o m 1969. Producent är CSA. (STN Nov. 2004, TftTR Nov 2004)

Information Todays arkiv (ITI InfoCentral) tillgänglig via ProQuest Archiver. Alla artiklar i Information Todays tidskrifter från 1987 har gjorts tillgängliga för sökning och köp av fulltext via ProQuests "e-handelsplattform" för förlag ProQuest Archiver (www.pqarchiver.com). Det rör sig om tidskrifterna Information Today (inkl Link-Up), Online, Searcher, Computers in Libraries, EContent (inkl Database), EMedia/EventDV, Multimedia & Internet @ Schools, CRM och KMWorld - totalt 750 utgåvor med 25.000 artiklar. Sökning är gratis liksom artiklarnas bibliografiska uppgifter och första rader. Artiklarna kan köpas i fulltext online (i olika format) med kreditkort för ca 20 kr/st (billigare vid köp av flera, t ex 7 kr/st vid köp av 200 st). (pqasb.pqarchiver.com/infotoday/search.html) (ProQuest 1/12 2004, EContent Xtra 30/11 2004, Online Jan/Feb 2005)

2004 års EContent 100 är publicerad. Det rör sig om den fjärde utgåvan av denna årliga sammanställning av de aktörer som Information Today anser "matter most in the digital content industry". Den ger kortfattad information (en tredjedels sida per aktör, med startår, antal anställda, vd, produktnamn, beskrivning) om allt från onlinetjänster till aktörer inom KM. Listan är på totalt ca 40 sidor inkl årets nyhet, en kompletterade lista kallad Insites som beskriver 10 st "bubblare". (www.wcontentmag.com/EContent100) (EContent Dec. 2004)

Aslib privatiseras efter att ha trätt i likvidation. Aslibs (Association for Information Management) tillgångar har sålts till vd:n Roger Bowes efter att ha inställt betalningarna. Man hade då skulder på över 11 miljoner kr. Aslib är en sammanslutning för utbildning mm inom information och informationshantering för företag och organisationer. Kansliet, beläget i London, hade för tre år sedan 40 anställda; nu är antalet 10. Antalet medlemmar (företag och enskilda) sjönk under samma tid från 1.300 till 600, samtidigt som annonsintäkterna sjönk. Bowes övertagande har kritiserats från bl a TFPL och Information Today som menar att försäljningen gick alltför snabbt och att de därför inte gavs en fair chans att lägga bud på Aslib. NewsBreaks Richard Poynder skriver att affären "visserligen räddade 10 anställda men till priset av att de 81 företag m fl, varav många små, som Aslib stod i skuld blev utan pengar". (IWR 17/12 2004, IWR Jan. 2005, NewsBreaks 14/1 2005)

1.10 Sökmotorsökning av rörlig bild

Populärt med sökning av rörliga bilder: Blinkx, Google, Yahoo! Det rör sig dock om helt olika tjänster. I december startade "lilla" webbsökmotorn *Blinkx* en tjänst för sökning av TV- och radiosändningar. Sändningar i 15 TV- och radiokanaler (bl a Fox News, CNN, BBC News och Discovery; BBC och Voice of America) transkriberas automatiskt till text, vilken indexerar och görs sökbar. Sökresultatet består av text och videosekvenser som kan spelas upp. I slutet av januari bestod Blinkx arkiv av 42.000 timmar videosekvenser. Blinkx erbjuder också funktionen "Smart folders", som innebär möjlighet att spara funna videosekvenser inklusive automatisk påfyllning med liknande material när sådant påträffas utan att speciell sökprofil behöver anges.

Den 25 januari öppnade så både Google och Yahoo! officiellt sina respektive söktjänster för video, dock inte lika avancerade som hos Blinkx. *Google Video* indexerar t ex bara material som redan finns på webben. Det går inte heller att titta på funna sekvenser utan de redovisas bara i form av valda stillbilder, som dock är försedda med transkriberad text. Bland de TV-sändningar som indexerar finns ABC, PBS, Fox News och C-SPAN. *Yahoo! Video* indexerar också sådant som finns på webben men där kan man få video och ljud uppspelad. Å andra sidan redovisas inte den transkriberade texten. Betr Yahoo! ska sägas att dess tjänst fanns tillgänglig på webben i testversion redan i december.

Fö har ju Yahoo!-ägda Altavista haft videosökning sedan tidigare - liksom AOLs sökmotor för multimedia, *Singingfish*, som fö nyligen kom i ny version. Och nya *GoFish* tillhandahåller 12 miljoner mediafiler.

(www.blinkx.tv, video.search.yahoo.com, video.google.com, www.singingfish.com, www.gofish.com) (ResearchBuzz 9/12, 16/12 2004, 27/1 2005, NewsLink Jan. 2005, Ployer 26/1 2005, CS 28/1 2005, PC World 27/1 2005, NewsBreaks 31/1 2005, LK)

1.11 Diverse

Europaparlamentet beviljade 1.35 miljarder kr för eContentplus-programmet 2005-2008.

eContentplus är inriktat mot satsningar inom de delar inom den "digitala informationsmarknaden" som är fragmenterade och där marknadskrafterna inte ensamma förmått driva utvecklingen. Det rör tre områden: geografisk information, material inom utbildning och information inom kultur. (EContent Xtra 1/2 2005)

USA-lag om privatpersoners rätt till gratis utdrag ur egna kreditrapporter kan gynna kredit-informationstjänsterna. Enligt en federal lag som trädde i kraft den 1 december garanteras privatpersoner rätt till en gratiskopia per år av sina egna kreditrapporter gratis från kreditinformationstjänsterna Equifax, Experian och Trans Union, vilka nu startat en gemensam webbplats (AnnualCreditReport.org) för att effektivisera beställningarna. Antalet sådana beställningar var redan efter några veckor var uppe i flera tiotusen. Den kontakt man därmed får med privatpersoner kan leda till ytterligare uppgång för kreditinformationstjänster för denna kategori. På senare år har intresset för att hålla koll på den egna kreditprofilen (för att t ex snabbt kunna rätta till felaktigheter) blivit allt viktigare. T ex ökade Equifax intäkter från tjänster för privatpersoner med 26 % (till nära 200 miljoner kr) under tredje kvartalet 2004 jämfört med 2003. (EIR 20/12 2004)

Webbanvändarna överskattar sina färdigheter i sökmotorsökning. Enligt en undersökning av Pew Internet & American Life Project av sökvanorna hos 2.200 webbanvändare i USA anser 92 % sig duktiga i sökning (52 % "mycket duktiga"). I själva verket kunde bara 38 % skilja på äkta och sponsrade sökresultat. Samtidig sade 45 % av användarna att de skulle sluta att använda en sökmotor som inte tydligt visade vad som är reklam. Undersökningen visade att 44 % bara använder en sökmotor medan 48 % använder 2 eller 3 sökmotorer. Amerikanska Internetanvändare gör 4 miljarder sökningar per månad. Medan de populäraste områdena för sökning i webbens barndom rörde pornografi och sex så är de populäraste områdena numera 1) personer, platser eller saker, 2) e-handel, resor, jobb, ekonomi, 3) IT, 4) Hälsa och vetenskap, 5) utbildning o dyl, 6) nöjen, 7) sex, porr, 8) kultur, religion etc, 9) myndighets- eller militär information, 10) teater, konst mm. (Search Internet Users 23/1 2005: www.pewinternet.org/pdfs/PIP_Searchengine_users.pdf) (CS 28/1 2005)

Hushållen i USA köpte information på webben för 6 miljarder kr första halvåret 2004. 90 % skedde via abonnemang. Dock var det bara 11 % av användarna som köpte någon information på webben. Allt enligt comScore. (Anm: Musik ingår inte). (Online Publishers Association 15/11 2004)

1.12 Sökverktyg

Factiva avbryter samarbetet med IBM om WebFountain. Det i september 2003 inledda samarbetet med IBM kring dess "plattform" WebFountain (för analys av stora mängder ostrukturerad information) har avbrutits. Den officiella orsaken är att plattformen inte uppfyllde tekniska krav, bl a vad gäller omedelbar analys av önskad information. Enligt mitt/LK samtal med representanter för Factiva står orsaken också att finna i alltför stora utvecklingskostnader. (EIR 20/12 2004, IWR Jan. 2005, Online- och webbnyheter 2004:7)

Verity blir partner till Yahoo!. Det första resultatet av samarbetet är Verity Enterprise Web Search. Den är gratis för kunder till Verity som nyttjar Verity K2 Enterprise eller Verity Ultraseek. Produkten medger samtidig sökning i internt material och material på webben som indexerats av Yahoo!. (Verity 16/12 2004, IWR 17/12 2004, IWR Jan 2005, NewsBreaks 20/12 2004, EContent Xtra 21/12 2004)

Google Search Appliance vidareutvecklas; Google Mini lanserad. De befintliga versionerna av Googles sökmotor har försetts med möjlighet att nå data i relationsdatabaser. Därtill har en miniversion kallad Google Mini tagits fram. Den klarar upp till 50.000 dokument och kan köpas via nätet med kreditkort (35.000 kr) och laddas ner direkt. (KM World 17/1 2005, ResearchBuzz 14/1 2005, CS 17/1 2005)

Mamma.com är på väg att köpa Copernic. Mamma.com tillhandahåller en av webbens mest använda metasökmotorerna och omsatte drygt 60 miljoner kr 2003. Copernic marknadsför sök- och monitoreringssystem mm för i första hand persondator. (EContent 7/12 2004, mamma.com 25/11 2004)

AOL tecknar avtal med FAST, Vivisimo och Copernic. AOL har tecknat avtal med norska sökmotorföretaget *FAST* för att samla in lokalt material på webben. Med sin bakgrund som f d ägare av AllTheWeb anses FAST ha den kunskap som behövs för detta (Google ratades vid en jämförelse). Man har vidare tecknat avtal med *Vivisimo* för att nyttja dess teknik för att klustra (gruppera eller "kategorisera") de sökresultat som kommer i "rå" form från Google. (Vivisimo driver f ö den uppmärksammade metasökmotorn Clusty). AOL planerar också att arbeta tillsammans med *Copernic* för att utveckla ett sökverktyg för persondatorer. Initialt kommer den att anpassas för Internet Explorer för bl a sökning i e-mail och information vid AOL. (FAST 4/1 2005, SearchEngineWatch 20/1 2005, EIR 31/1 2005, EContent Xtra 21/1 2005)

Även Factiva tecknar avtal med FAST. Det gäller söksystemet FAST Data Search 360, som ska nyttjas "across multiple applications throughout its organization". (Anm: Om detta inkluderar användning för onlinetjänsten eller bara rör intern användning inom Factivas organisation har jag trots förfrågan inte lyckats få reda på. /LK) (FAST, EContent Xtra 21/1 2005)

Endeca förser IBMs OmniFind med kategorisering och presentation. IBMs nya enterprise-sökmotor OmniFind (tidigare benämnd Masala) ska nyttja Endeca Guided Navigation från söksystems-företaget Endeca. Guided Navigation hjälper användaren att "navigera" i sökresultatet genom att kategorisera det och presentera möjligheter till fortsatt sökning, bl a via länkar. (NewsBreaks 20/12 2004)

2. SVERIGE

2.1 Medie- och omvärldsbevakning, nyhetstjänster

Mediearkivets och Retrievers tjänster slås ihop under namnet Retriever. Så blir det då verklighet, den väntade sammanslagningen mellan Schibstedägda Mediearkivet och Retriever. En helt ny, sammanslagen, tjänst startas i mars under namnet Retriever. Sökgränssnittet följer dagens trend, dvs dels en enkel, Googleinspirerad, söksida med bara ett sökfält, dels en avancerat söksida.

Retriever köpte Mediearkivet förra våren och i oktober flyttade man in i gemensamma lokaler i centrala Stockholm. Retriever uppskattades förra året omsätta omkring 50 miljoner norska kronor. Bland Retrievers konkurrenter på den alltmer överhettade marknaden för mediebevakning finns Agent25, Affärsdata (Nyhetsarkivet), Observer (Webbevakning), Webnewsmonitor, NewsMachine, FindAgent, Aitellu och Newsdesk.

(Mediearkivet febr. 2005, Online- och webbnyheter 2004:6)

Observer Sverige och Waymaker samlar all verksamhet i Observer Sverige. Den verksamhet som hittills bedrivits i Observers två systerbolag Observer Sverige AB och Waymaker AB är fr o m 2005 samlad i Observer Sverige AB. Observer uppger att man därigenom skapat ett "integrerat erbjudande" kring hela kommunikationscykeln, från att söka målgrupper och skicka information till att bevaka

publiciteten och analysera resultatet. Man säger vidare att "en viktig del (är) den integrerade webbaserade plattformen. Här kommer hela tjänsteutbudet successivt att göras tillgängligt."

Bakgrunden är, enligt Observer, de möjligheter som öppnats genom "senaste årens snabba tekniska utveckling inom kommunikationslösningar och omvärldsbevakning". Man kan väl till detta också lägga den allt större konkurrens som företaget möter, inte minst i form av nya eller relativt nya aktörer inom omvärlds- och mediebevakning, bland dem Agent25, Retriever, Webnewsmonitor, NewsMachine, FindAgent, Newsdesk och Aitellu, alla webbaserade.

Observer Sverige AB och Waymaker AB är dotterbolag till Observer AB, en koncern med verksamhet i 13 länder (bl a USA, Norden och UK) och en omsättning om 1,5 miljarder kr år 2003. Observer Sverige AB har efter årsskiftet omkring 380 medarbetare. Under tredje kvartalet 2004 minskade Observer försäljningen i Sverige med 15 % till 63 miljoner kr. Vid årsskiftet förvärvade Observer verksamheten i amerikanska konkurrenten Delahaye, en global aktör inom medieanalys och kommunikationsutvärdering, av Medialink. Delahaye omsätter ca 60 miljoner kr och uppges vara ett av världens starkaste varumärken inom medieanalys med verksamhet i USA och UK.

(Observer 20/12 2004, Dagens Media 20/12 2004, TT 3/1 2005, Webfinansier 3/1 2005)

Eniro lanserar norsk söktjänst; har nu söktjänster i hela Norden. Den norska söktjänsten ska ta upp kampen med Google och Gula Sidorna i Norge. Eniro genomför nu en annonskampanj värd 15-20 miljoner kr för den nya tjänsten. Vad gäller Eniros söktjänst i Finland överväger finska konsumentverket just nu om den får vara gratis, vilket Eniro vill. (DN 15/1 2005, IDG.se 17/1 2005, CS 19/1 2005)

Eniro satsar mer på Nyhetssök. Det sker genom att dels lägga till möjligheten att söka nyheter efter kategorier, dels tillsätta en redaktörstjänst för att sköta Nyhetssöks förstasida. (Dagens Media 10/12 2004). (Anm: Schibstedägda tjänsten Retriever, alias nyheter.no, anlitas för Nyhetssök. /LK)

IDG.se startar tjänst för bevakning av IT-branschen; byggs av FindAgent. Tjänsten kallas InfoAgent och baseras på bevakning av det globala datatidningsförlaget IDGs nyheter från 85 länder. InfoAgent är gratis fram till och med mars och blir en betaltjänst i april när bevakningen utvidgas till 2000 svenska och internationella webbkällor. IDG ger ut över 300 tidningar i 85 länder. Av intäkterna, 18 miljarder kr 2003, svarar 20-25 % från intäkter från webbannonser; en andel som man tror kommer att öka till 50 % 2008. (CS 2/2 2005, IDG.se, IDG.com jan 2005, DN 2/2 2005, CS 4/2 2005)

Ytterligare en svensk omvärldsbevakare: Aitellu. Aitellu Omvärldsbevakning AB är ytterligare en i raden av mediebevakare som startats på senare tid. Det finns i Göteborg, har 8 anställda och erbjuder bevakningstjänster baserade på över 3.800 källor på Internet och över hundratusen artiklar per dygn. (IDG.se 18/10 2004, Aitellu jan. 2005)

Byggtorget byter leverantör av rättsnyheter: lämnar Nota Bene för Norstedts Juridik. Det gäller rättsnyheter inom fastighet, bygg och miljö, vilka numera kommer från Norstedts Juridiks nyhetstjänst Juridik Idag. För två år sedan genomförde Rättsbanken motsvarande byte. Byggtorget och Rättsbanken kan nås via InfoTorg (InfoData). (Byggtorget 20/1 2005, LK)

2.2 Aktörer och tjänster i övrigt, diverse branschhändelser

Schibsted: Aftonbladet köper Teleadress och hitta.se för 200 miljoner kr. Schibstedägda Aftonbladet Hierta AB köper katalogföretaget TA Teleadress Information Holding AB för 200 miljoner kr. Teleadress, som har en ledande position på marknaden för uppgifter för direktreklam och adressregister, driver sedan i juni förra året sökplatsen hitta.se för gratis sökning av telefonnummer till privatpersoner och företag. I och med köpet utmanar Schibsted ännu mer än tidigare Eniro vad gäller nättjänster.

Hitta.se är en mycket stark konkurrent till Eniros tjänster för telefonnummer på nätet (Privatpersoner och Gula Sidorna). Antalet unika webbläsare till hitta.se nådde i höstas upp mot en miljon per månad, vilket ska jämföras med Eniro.se som då hade uppemot 4 miljoner unika webbläsare per månad - men då ingår också en rad andra tjänster. Antalet unika besökare till Hitta.se ökade under fjärde kvartalet 2004 med 40 %. I december var ökningen 10 % medan Eniro bara ökade med 2 %.

Bland Schibsteds övriga nättjänster som direkt konkurrerar med Eniro finns Aftonbladets Blocket.se och BytBil.com, som köptes under 2002-2004 och är störst inom området eftertextannonser. Eniro driver här tjänsten Köp&Sälj. Teleadress omsatte 135 miljoner kr år 2003 med ett positivt rörelse-resultat på 25 miljoner kr, något man nu anser sig kunna förbättra ytterligare i och med att man med Aftonbladets hjälp kan få igång annonsförsäljningen på hitta.se.

Antalet anställda är 65, varav 50 i Kalmar. Teleadress ägs till 51 % av Industrikapital och till 49 % av Telia. Teleadress sålde tidigare adress- och telefonuppgifter till Eniro, något man emellertid upphörde med förra året efter en schism mellan bolagen.

(CS 17/1 2005, Schibsted 2/2 2005, Dagens Media 2/2 2005, DN 3/2 2005, Online- och webbnyheter 2004:4, m fl)

PrioInfos verksamhet inom området "nättjänster" ingår nu i InfoData AB. Som ett resultat av den tidigare aviserade nya koncernstrukturen inom BTJ InfoData-koncernen har försäljningsansvaret för PrioInfos nättjänster (databaser, e-böcker mm) flyttats från Bibliotekstjänst till InfoData. BTJ InfoData-koncernen bildades när InfoData köptes av BTJ-gruppen i mars 2004. Enligt huvudägaren Ratos vd Arne Karlsson har "utvecklingen inom BTJ InfoData varit över förväntan". (Ticker 4/11 2004, LK)

InfoTorg har lanserat tjänsten Personrapport. Tjänsten ger samlad åtkomst till personuppgifter från flera tjänster/källor. Via sökning med personnummer ges svar på en sida ("rapport") med bland annat folkbokföringsinformation (från SPAR), betalningsanmärkningar och skuldsaldo (från Svensk Upplysningstjänst), enskild näringsidkare (från BASUN Plus och SCB), skatteregistrering (från Bokslutsfakta och AAA Soliditet), företrädaruppdrag, person i konkurs och näringsförbud (Bolagsregistret) och fordonsinnehav (Bilregistret). (InfoTorg januari 2005)

Soliditets vd avgick efter oenighet. Eva Gianko avgick i november som vd för AAA Soliditet (fd Kreditfakta) som en följd av en annan syn än styrelsens ordförande Mats Erwald, tillika vd för Bonnier Affärsinformation, om hur verksamheterna vid Soliditet och D&B skulle samordnas. Mats Erwald tillträdde efter avhoppet som tf vd. (DI.se 26/11 2004)

Mogul bygger ny plattform för ICCs onlinetjänster; ordervärde 11 miljoner kr. Plattformen ska lanseras i oktober. Mogul är ett dotterbolag till AddNode, som ägs till 20 % av Bonnier. ICC, som ägs av Bonnier, är ett av UKs mest kända företag inom affärs- och företagsinformation med register över 5.9 miljoner företag. (Privata Affärer 19/11 2004, Mogul 19/11 2004, Bonnier)

OMX förvärvar Köpenhamnsbörsen. OMX, som redan äger börserna i Stockholm, Helsingfors och Litauen, lade i november ett bud på Köpenhamnsbörsen på 1.46 miljarder kr. OMX omsatte 2004 3.1 miljarder kr, 12 % mer än 2003. Vinsten var 462 miljoner kr. (LT 16/11 2004, DN 16/11 2004, BLT 2/2 2005, DN 3/2 2005)

Getupdateds försäljning år 2004 halverades. Getupdated, som säljer uppdaterings- och bevakningstjänster, minskade försäljningen till 1.2 miljoner kr från 2.6 miljoner kr år 2003. Förlusten var 2.6 miljoner kr; 2003 3.4 miljoner kr. En nyligen genomförd nyemission tillförde 2.2 miljoner kr. (Getupdated 31/1 2005, CS 2/2 2005)

Eniro 118118 lägger ner på tre orter; 117 får gå. Verksamheten koncentreras till nio orter istället för tolv. De som drabbas är Gällivare, Kalmar och Stockholm. I och med det räknar Eniro med att

spara 20 miljoner kr per år. Facker har reserverat sig eftersom man menar företaget har en stabil ekonomi och därför inte behövt gå så hårt fram. (DN 26/1 2005, LT 26/1 2005)

2.3 Medier på webben

Trafiken på tidningarnas webbplatser ökar - men ger alltför lite pengar. Så här var *räckvidden* tredje kvartalet 2004 för webb resp papper: AB 3.030 resp 1.425, Expressen 1.687 resp 1.207, DN 1.029 resp 897, SvD 533 resp 468, DI 527 resp 435, GP 363 resp 577 och Sydsvenskan 245 resp 398. Räckvidden för webbutgåvorna ökade under 2003-2004 så här: AB 11 %, Expressen 16 %, DN 9 %, SvD 22 %, DI 22 %, GP 22 % och Sydsvenskan 54 %. (Enligt annan webbstatistik, insamlad av Agent25, har webbläsandet på tidningarnas webbplatser de två senaste åren i snitt ökat med 75 %).

Samtidigt står pappersutgåvorna stilla. Utvecklingen är problematisk eftersom webbutgåvorna inte alls ger intäkter i förhållande till användningen. Aftonbladet Nya Medier hade 2003 intäkter om 82 miljoner kr jämfört med 1.8 miljarder kr för papperstidningen. Dagens Industri räknade för 2004 med 40 miljoner kr för webben och 550 miljoner kr för papperstidningen.

(Dagens Media 24/1 2005, CS 24/1 2005)

Expressen ökar starkt men Aftonbladet leder ännu stort bland medier på nätet. Antal *unika webbläsare* i december 2004 var för Aftonbladet 7.3 miljoner (ökning med 43 % jämfört med december 2003), Expressen.se 3.4 miljoner (75 %), DN.se 2.4 miljoner (44 %), TV4.se 2.2 miljoner (8 %), SVT.se 1.64 miljoner (26 %), GP.se 1.05 miljoner (36 %), SvD.se 845.000 (94 %), DI.se 733.000 (22 %), Sydsvenskan.se 318.000 (72 %), Kanal5.se 309.000 (ny), Privataaffärer.se 234.000 (37 %), TV3.se 226.000 (55), Hd.se 211.000 (85 %), Nerikes.se 179.000 (44 %), Nyteknik.se 174.000 (73 %) och VK.se 172.000 (75 %).

För andra typer av webbplatser gällde att MSN.se var störst med 8.7 miljoner unika webbläsare (ökning 53 %) och därefter följde Passagen.se 3.9 miljoner (12 %), Eniro.se 3.9 miljoner (47 %), Lunarstorm.se 3.7 miljoner (40 %), Spray.se 2.9 miljoner (13 %), Telia startsidan 1.5 miljoner (26 %), Gulastidningen.se 1.4 miljoner (4 %), Tradera.com 1.3 miljoner (138), Pricerunner.se 1.0 miljoner (90 %) och Hitta.se 1.0 miljoner (ny).

(Dagens Media 11/1 2005)

SvD.se öppnar webbplatsen för alla besökare. Tidigare krävdes registrering. Svenska Dagbladet menar att registreringen blev ett stort hinder. Istället erbjuder man en bra webbplats som är attraktiv för användarna. Det skapar mer trafik till webbplatsen och gör den attraktiv för annonsörerna - vilket snabbt blir en bra affär. Antalet unika webbläsare i december 2004 var 845.000, vilket är 94 % mer än december 2003. (Dagens Media 29/11 2004)

Tio nyanställs på Expressen.se under 2005 för att ta upp kampen med Aftonbladet.se. Det gäller både journalister och affärsutvecklare. Expressen.se har idag 11 personer på redaktionen och 2 affärsutvecklare. På Aftonbladet arbetar totalt 75 personer, varav 55 är redaktionella medarbetare. (Dagens Media 5/1 2005)

DN slår ihop redaktionerna för DN.se och papperstidningen. DN:s chefredaktör Jan Wifstrand säger att han är övertygad om att nät och papper måste samarbeta. (Dagens Media 5/1 2005)

R&Ds chefredaktör avgår. Riksdagsstyrelsens beslutade i höstas att under 2005 dra ner anslagen till R&D (Från riksdag och departement) med 1.5 miljoner kr till 4 miljoner kr. Samtidigt sades att tidningens framtid skulle utredas: ska den även fortsatt vara en fristående granskande publikation eller bara ett informationsblad? Nu har tidningens chefredaktör Roger Älmeby tröttnat på att riksdagsstyrelsen dröjer med att bestämma sig och hoppar därför av. (SvD 2/2 2005, DN 2/2 2005, Resumé 2/2 2005)

2.4 Offentliga satsningar

KB/LIBRIS har lanserat söktjänst för svenska examensarbeten och uppsatser. Kungl. biblioteket (KB) har lanserat en ny söktjänst, benämnd LIBRIS Uppsök, för sökning i examensarbeten och studentuppsatser vid svenska högskolor och universitet. Den har utvecklats av LIBRIS-avdelningen vid KB inom ramen för SVEP-projektet, i samverkan med de lärosäten som bistår med information till söktjänsten. SVEP, som verkar för att utveckla den elektroniska publiceringen vid svenska universitet och högskolor, finansieras av BIBSAM, KBs avdelning för samordning och utveckling.

Inledningsvis bidrar ett tiotal lärosäten till innehållet LIBRIS Uppsök, nämligen Blekinge tekniska högskola, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet, Högskolan Dalarna, Luleå tekniska universitet, Lunds universitet, Umeå universitet, Uppsala universitet, Stockholms universitet, Sveriges lantbruksuniversitet och Södertörns högskola. Flera är på väg in, bland andra Linköpings universitet, Högskolan Kristianstad, Högskolan i Jönköping, KTH, Örebro universitet, Växjö universitet och Malmö högskola.

Flera tusen examensarbeten/uppsatser ingår vid starten, de allra flesta publicerade efter år 2000 men även en del äldre (fr o m 1996). Sökning kan ske i bibliografiska uppgifter, författarnas egna abstracts och nyckelord, typ av uppsats (A-, B-, C- eller D-uppsats, examensarbete) och ämneskategori (som högskolorna/universiteten själva valt bland totalt 8 kategorier). Länk till fulltext (i dokument som pdf, MS Word, webben/html, m fl) ingår också.

(LUB 15/11 2004, uppsok.libris.kb.se/sru/uppsok, LK)

RASK samlar ämnesportalerna Rättskällan, AGORA, SamWebb och KvinnWebb. RASK är resultatet av ett projekt som startades i maj 2004. I RASK har de ingående portalerna ett gemensamt gränssnitt och en gemensam teknisk plattform. (rask.ub.uu.se) (BIBLIST 3/2 2005)

Förening vill ta över Kulturnät Sverige - men har inte råd. Trots många protester från enskilda och organisationer beslutade riksdagen den 8 december i samband med behandlingen av kulturbudgeten att lägga ner Kulturnät Sverige den sista december 2004. Den följde därmed regeringens förslag, vilket baserades på bedömningen att Kulturnät Sverige inte kan prioriteras i ett för Kulturrådet och kulturområdet i övrigt mycket ansträngt ekonomiskt läge, en uppfattning som Kulturrådets ledning delade. Chefen för Kulturnätet upplyste i SVTs Kulturnytt d 15/12 om att utöver de kostnader för driften som nämnts i media måste läggas overheadkostnader om 900.000, något som hon menade inte fram i debatten.

Kulturnät Sverige har funnits hos Kulturrådet sedan år 2000 och omfattar bl a närmare 8 000 länkar till olika delar av det svenska kulturlivet. Kulturnät Sverige fanns som projekt inom Ingenjörsvetenskapsakademien innan verksamheten permanentades och fördes till Kulturrådet år 2000, varvid redaktionen minskades från sex till tre personer.

Sedan förslaget kom i höstas har Kulturrådet undersökt möjligheterna att överföra hela eller delar av verksamheten till andra huvudmän. Efter beslutet inleddes förhandlingar med olika intressenter om att överta alla tjänster i Kulturnät Sverige (vari inte ingår Fråga biblioteket, som inte berörs av nedläggningen eftersom den har en egen projektorganisation).

Så i januari erbjöds Föreningen för Kulturnät Sverige att överta den - mot ett vederlag om 20.000 kr (inklusive domännamnet, värderat till 11.500 kr). Det anser man sig emellertid inte ha råd med. Kulturrådet säger att man är tvungen att ta betalt: "vi kan ju inte bara skänka bort statens egendom". Och man kommer bara att sälja till någon man tror kommer att driva portalen vidare. En förfrågan till ett antal andra parter om att köpa den går ut i månadsskiftet januari/februari.

(BBL 204:8, SVT Kulturnytt 15/12 2004, DN 21/1 2005, CS 17/11, 8/12 2004, 28/1 2005 m fl)

BHS får 2.1 miljoner kr från KK-stiftelsen för att utveckla ny typ av bibliotekssystem. Det rör sig om ett 3-årsprojekt som "ska skapa en integrerad mjukvaruplattform för analys och visualisering av svenska bibliotekssystem" och bedrivs av BHS i partnerskap med Bibliotekstjänst AB och Bibliotekscentrum i Sverige AB. Total budget är 5 miljoner kr. (BHS 13/1 2005, Btj 14/1 2005)

Jourhavande bibliotekarie permanentas; ska samarbeta med Fråga biblioteket. Vid årsskiftet övergick Jourhavande bibliotekarie från projekt (som har samordnats av KB och finansierats av Nätuniversitetet) till en permanent tjänst med KB som huvudman. Ett samarbete med folkbibliotekens motsvarighet Fråga biblioteket leder i mars till att en gemensam programvara med en systembrygga mellan de två frågetjänsterna tas i bruk. Därmed kan användarna smidigt slussas mellan systemen. Närmare 20 bibliotek medverkar i verksamheten. Förutom att dela på arbetsbördan (ett bibliotek per vecka har jour) betalar biblioteken drygt 15.000 kr var i licensavgift. (BBL 2004:10, KB 24/11 2004)

2.5 Diverse

SVT vill inte släppa journalfilmer till Journal Digital. Arkivet för ljud och bild har digitaliserat SF-journalen, de journalfilmer som spelades in av SF fram till 1960. SVT, som numera äger filmerna, vill dock avvakta eftersom frågan för delas del är direkt kopplad till hur mycket av SVTs övriga programarkiv som i framtiden kan komma att läggas ut på nätet. Detta rör framför allt frågor om upphovsrätt men även konkurrens gentemot andra tv-kanaler. (DN 24/11 2004, LK)

Liten efterfrågan på e-böcker i Skellefteå. Biblioteket i Skellefteå har haft utlåning av e-böcker sedan hösten 2003. Men än lånas bara 60 e-böcker ut per månad, vilket kan jämföras med 25.000 lån av vanliga böcker. Bibliotekets tak på 175 e-böcker per kvartal har ännu inte behövt höjas. (Norra Västerbotten 20/12 2004)

Allt färre patentansökningar - kan bero på den nordiska offentligheten. Antalet svenska patentansökningar, som har minskat ända sedan år 2000, slog 2004 ett nytt bottenrekord: ca 3250 st. Bland orsakerna finns att många företag går direkt till EPO eller det internationella systemet PCT men också på att i Sverige "publiceras vilka som sökt patent långt tidigare än i andra länder" (enligt Claes Panzar på Ahlbins patentbyrå). Därmed kan företag på ett tidigt stadium luska ut vad konkurrenterna håler på med. "Det kan vara ett skäl för företagen att i stället välja en PCT-ansökan där sådan information hålls hemlig under minst 18 månader". (NT 8/12 2004)

Ny generalsekreterare i Svensk Biblioteksförning. Den 1 januari tillträdde Niclas Lindberg, sedan 2002 riksdagsledamot för socialdemokraterna i Stockholms län. Under 1999 och 2002 var han bibliotekschef i Haninge. Han är dock inte bibliotekarie. (BBL 2004:10)

2.6 Legalt

Mediearkivet bröt mot upphovsrätten när man publicerade frilansjournalists texter. Stockholms tingsrätt fällde Mediearkivet för brott mot upphovsrätten för att man utan lov och ersättning publicerat två texter som frilansjournalisten Clas Thor sålt till Nerikes Allehanda. (SVT.se 15/11 2004)

Allaannonser.se samlar eftertextannonser från andra - stäms för upphovsrättsintrång. Den nya webbplatsen Allaannonser.se, en slags sökmotor för eftertextannonser i Sverige, samlar (monitorerar) annonser från ca 30 webbplatser med sådana, bl a Blocket, Tradera, Eniro (Köp&Sälj) och Koll. På det sättet kan man erbjuda sökning i ca 800.000 annonser, vilka länkar till ursprungswebbplatserna. Blocket, som ägs av Aftonbladet och med sina ca 250.000 annonser är Sveriges största webbplats för eftertextannonser, reagerar mycket starkt på Allaannonsers förfarande som man anser utgöra upphovsrättsintrång. Allaannonsers vd är förvånad och menar att det de gör inte skiljer sig från vad många andra gör på webben (t ex sökmotorerna). Trots antalet eftertextannonser har annonsförsäljningen på Allaannonsers webbplats gått dåligt. (DN 15/12 2004, 26/1 2005, DI.se 25/1 2005, NT 2/2 2005)

SVT gjorde rätt när man förbjöd anställd att blogga. Rätten att blogga blev en grundlagsfråga i riksdagen efter att SVT-redaktören Per Gudmundson ställts inför valet att sluta blogga eller att sluta på SVT24. Han valde att stänga bloggen. Moderaten Tobias Billström menade att SVTs förfarande utgjorde en inskränkning av yttrandefriheten. Men kulturminister Leif Pagrotsky klargjorde att journalister i public-service mycket väl kan nekas att blogga på sin fritid, liksom att nekas att sitta i fullmäktige för ett politiskt parti. (Dagens Media 2/12 2004, DN 8/12 2004, CS 7/1 2005)

Frispråkig bloggare tvingas lämna Svenskt Näringsliv. Det rör sig om Johnny Munkhammar, en av arbetsgivarorganisationens fria reportrar. Han har nämligen vid sidan av sin anställning fört sina egna åsikter till torgs på en egen blogg. Svenskt Näringsliv ansåg att det inte gick att skilja på när Munkhammar uttryckte egna åsikter och när han talade för organisationen. Eftersom man inte kunde förbjuda bloggen fick istället Munkhammar lämna organisationen. (DN 7/12, 8/12 2004)

Webbplats åtalas för hets mot folkgrupp. Det rör webbplatsen Bibeltemplet, som nu åtalats för att ha fördömt homosexualitet. Den bryter dessutom mot lagen om elektroniska anslagstavlor eftersom dess administratör inte tagit bort inlägg med uttalanden i samma riktning. Målet liknar det som pågår mot pingspastorn Åke Green, där tingsrättens dom på en månads fängelse nu provas i hovrätten. (DN

Spray har stängt al-Qaidas webbplats, som sedan en tid hade administrerats av Sprays server i Sverige. Sprays ägare Lycos Europe fattade beslutet efter att man uppmärksammats på att al-Qaidas talesman Suleiman Abu Gaith, som misstänks för att ha deltagit i planeringen av 9/11-attacken, låg bakom webbplatsen. (DN 17/11 2004)

Tjetjensk webbplats stängdes i Finland; öppnades i Sverige. De tjetjenska rebellernas webbplats kavkazenter.com låg först på en server i Litauen men tvingades stänga efter påtryckningar från Ryssland. Då öppnades den på en server i Finland men upphörde efter bara två dagar efter påtryckningar från de finska polismyndigheterna. Stängningen betraktades enligt Helsingin Sanomat av många journalister som ett "genant slag mot yttrandefriheten i Finland och en seger för Rysslands informationskrig i Tetjenienfrågan". Efter öppnandet i Sverige kallades svenske ambassadören i Moskva till utrikesministeriet där Ryssland uttryckte sin "oro" över det inträffade. Men så länge den inte bryter mot svensk lag får den vara kvar (och gör så fortfarande nu i februari). (DB 14/11, 15/11, 16/11 2004)

Böter för att ha länkat till mp3-filer från sin webbplats. Högsta domstolen i Norge har fällt en student för att ha haft länkar till mp3-filer på sin webbplats (napster.no). Norrmannen ansågs därigenom ha medverkat till brott mot upphovsrätten. (CS 2/2 2005)

Retriever.no lägger ner den löpande nyhetslistan i sin danska tjänst pga rättspraxis. Bakgrunden är domen mot danska nätplatsen Newsbooster i juli 2002. (Retriever 16/10 2004)

Datainspektionen vill att uppgifter om konkurser ska kunna gallras. Bakgrunden är att sådana uppgifter finns registrerade hos och måste sparas av Bolagsverket för all framtid. Det gäller personer som företrädde ett företag eller förening vid ett konkursbeslut. Uppgifterna är allmänna handlingar som lämnas ut och bland annat används för kreditbedömningar, t ex online via kreditinformations-tjänster. Detta kan ställa till problem för fd styrelseledamöter när de söker krediter många år efter konkursen. Uppgifter om den som gått i personlig konkurs gallras däremot efter fem år. (Datainspektionen 21/12 2004)

Nytt datasystem hindrar allmänheten att själva söka uppgifter vid läns- och kammarrätterna. Domstolarna har tidigare tillhandahållit sökterminaler där allmänheten fritt kunnat söka och ta del av information utan inblandning av personal. De har nu dragits tillbaka och sökfrågor måste lämnas till personal vid domstolarna, vilka alltså blir som ett "filter" mellan allmänheten och domstolarna. Orsaken är att det strax efter att domstolsverkets nya system började tas i bruk 2003 infördes strängare regler enligt PUL om att vissa personuppgifter som tidigare kunde lämnas ut nu måste hållas hemliga. Och det klarar inte systemet. (DN 27/12 2004)

EU-nej till patent på mjukvaror. EU-parlamentets juridiska kommitté gjorde d 2/2 tummen ner för det kontroversiella förslaget om patent på mjukvaror och har nu begärt att EU-kommissionen ska starta om den utdragna processen om patenträtten i EU. (CS 2/2, 4/2 2005, DN 30/1, 2/2, 4/1 2005)

Lagen om penningtvätt utökad. Lagen om penningtvätt omfattar sedan den 1 januari också företag som bedriver handel eller auktionsförsäljning och tar emot mer än 15.000 euro eller mer i kontanter. Tidigare var det bara banker och andra finansiella företag som varit skyldiga att kontrollera identiteten hos de man gör affärer med och som man vid misstänkt penningtvätt haft skyldighet att anmäla. Lagändringen kan innebära fler affärer för onlinetjänster och andra som erbjuder kredit- och företagsinformation. (DN 21/11 2004)

Sverige drivande bakom EU-förslag om långtidslagring av alla medborgares elektroniska kommunikation. Det kontroversiella förslaget handlar om att i lag tvinga alla europeiska teleoperatörer och internetleverantörer att under minst ett års tid spara så kallade trafikdata. Denna ska kunna nyttjas av polis och myndigheter. Informationen som ska lagras avser sådant som vilka personer vi ringer, mailar och SMS-ar, när vi gör det, vilka webbplatser vi besöker och var vi rör oss geografiskt med mobiltelefon; kanske till och med information om vilka sökord vi söker på i sökmotorer. Informationen gör det möjligt att kartlägga en människas vanor, intressen, relationer och umgänge, resor, åsikter mm. Sverige och justitieminister Thomas Bodström är drivande bakom förslaget.

I början på december sände EU:s Ministerråd förslaget till Europaparlamentet för omröstning i vinter/vår. Kritiker menar att ett regelverk i enlighet med förslaget innebär ett steg mot ett storebrors-samhälle som hotar personlig integritet, frihet, rättssäkerhet och demokrati. EU:s dataskyddschefer är mycket kritiska; man anser att förslaget strider mot Europarådets konvention om de mänskliga rättigheterna. Detsamma anser Datainspektionen.

Sent omsider, i början på februari, har den svenska riksdagen vaknat till liv: Alliansen för Sverige (de borgerliga partierna) har nu begärt in yttranden från myndigheter och operatörer. "Regeringen har feget i det här komlicerade ärendet. Den har inte agerat på det sätt som man skulle önska, genom att bereda ärendet. Därför har vi nu tagit ett eget initiativ. Vi vill se till att industrin verkligen kommer till tals", säger Johan Persson (fp) ordförande i justitieutskottet.

(CS 24/11, 21/1, 7/2 2005, BBB 28/12, 29/11 2004, 27/1 2005, DN 29/11, NT 8/12 2004)

Regeringens förslag om ny upphovsrättslag nu på remiss. Det lämnades till lagrådet den 20 januari och den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 juli. Förslaget följer i stort förslagen i Ds 2003:35 "Upphovsrätten i informationssamhället – genomförande av direktiv 2001/29/EG, m.m." Svensk förening för informationsspecialister skriver bl a så här om förslaget: "En viktig förändring jämfört med nuvarande URL (SFS 1960:729) gäller kopiering på arbetsplatser. I 12 § URL föreslås en ändring från uttrycket 'för enskilt bruk' till 'för privat bruk' för framställning av exemplar. Visserligen talas det om kopiering för 'privat bruk i tjänsten' i lagrådsremissen, men det föreslås inte bli tillåtet att med stöd av 12 § URL framställa kopior åt kollegor på en arbetsplats. För att lösa behovet av kopiering på arbetsplatser föreslås en bestämmelse, som ger företag, myndigheter och organisationer möjlighet att teckna avtalslicenser med organisationer som företräder upphovsmän."

Svensk Biblioteksförening ger på sin webbplats ingen kommentar utan relaterar bara regeringens sammanfattande text om vad förslaget innebär för bibliotek och arkiv: "Vissa bibliotek och arkiv har i dag möjlighet att fritt kopiera upphovsrättsligt material till lånesökande, men bara genom fotokopiering. För att anpassa arbetsformerna inom dessa institutioner till den nya tekniken föreslås att kopieringen även ska kunna göras på digital väg mellan biblioteken. Ändringen underlättar t.ex. fjärrlån, eftersom biblioteken med ändringen sinsemellan kan skicka material med e-post, vilket underlättar deras arbete. För att kunna skicka material till lånesökande med e-post eller lämna ut materialet på diskett föreslås att ett förenklat avtalsförfarande införs."

Andra konsekvenser av en lagändring är att det blir olagligt att ladda hem material som olagligen lagts ut på Internet. Det blir för privat bruk tillåtet att göra ett eller några få exemplar av köpta musik-CD, filmer, tidningar o dyl. Kopiering av hela böcker förbjuds. En avgift ("kassettersättning") läggs på skivor och spelare som kan lagra upphovsrättsskyddat material. (www.regeringen.se/sb/d/1929)

(SFIS 25/1 2005, Biblioteksforeningen 20/1 2005, CS 28/1, 2/2 2005, NT 26/1 2005, Uppsnappat.se 25/1 2005)

Bibliotekslagen ändrad. Riksdagen beslutade den 8 december att bifalla förslaget om att ändra bibliotekslagen, vars § 7 därmed den 1 januari fick följande tillägg: "Bibliotek och bibliotekshuvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet skall samverka. Kommuner och landsting skall anta planer för biblioteksverksamheterna". (BBL 2004:10)

2.7 E-förvaltning

IT-propositionen läggs först till sommaren. Därmed hinner den inte behandlas i riksdagen förrän i höst. Den var ursprungligen planerad till i mars för att kunna behandlas i vår. (CS 31/1 2005)

Ny huvudsekreterare på 24-delegationen. Det är Christina Kvarnström, som kommer från SIKa (CS 24/11 2004, 7/1 2005)

Aktiebolagslagen och årsredovisningslagen ska ändras. Det innebär att såväl registrering av aktiebolag som inlämning av årsredovisningar ska via nätet. Ändringen sker senast 2006. (IDG.se 7/12 2004, CS 8/12 2004) Andra lagändringar är på gång som ska medge lagfart på villor elektroniskt. (NT 15/12 2005). Och Patientdatautredningen tittar på hur det ska blir möjligt för den enskilde att få tillgång till uppgifterna i sin egen sjukjournal. (CS 28/1 2005)

Samordning i stat, kommuner och landsting? Behovet av detta talas det mycket om - samtidigt som den decentraliserade förvaltningsstrukturen ställer sig i vägen. Vad gäller vårdområdet fick i alla fall Carelink våren 2004 av Sveriges landsting att driva ett projekt för informationssökning i patientjournaler mm. I höstas drogs projektet igång. En arbetar man med att utvärdera terminologi, informationsmodeller och legala krav. (CS 7/2 2005)

Myndigheterna får kasta spam direkt utan att bryta mot lagen. Statskontoret tar fram direktiv för myndigheternas hantering av mail. Förvaltningslagen ger betydligt större utrymme än de flesta tror för att effektivisera spamhanteringen utan att bryta mot lagen. Allt behöver inte diarieföras. (CS 8/12 2004)

2.8 Nätannonser

Stark tillväxt på marknaden för sökordsannonsering. Under 2004 ökade den med 150 % och under 2005 spås den öka med 200 %. Detta enligt IRM. (CS 4/2 2005)

Eniro ska starta söktjänst för konsumentprodukter. Affärsidén är att ta betalt för sökord på likande sätt som Google. Under 2005 samlar man in uppgifter för tjänsten som beräknas klar i slutet av 2005. (Nyhetsbyrå Direkt 17/12 2004)

Annonsmarknaden på väg upp - nätet ökar mest. Trenden kommer USA, där utvecklingen brukar ligga tolv månader före den i Sverige. Förutom traditionell annonsering på webbplatser som aftonbladet.se, dn.se och di.se strömmar annonsmiljoner till sponsrade länkar på sökmotorer. I synnerhet Google, Eniro och MSN går bra. För 2005 spår IRM ökad marknad för annonser i alla medier med undantag av tryckta kataloger. (DN 2/12 2004)

46 % av annonsörerna planerar att satsa mer på Internetannonser under 2005. Det enligt en undersökning från Annonsörföreningen. 25 % kommer att satsa lika mycket som 2004 och 2 % ska minska satsningarna. 13 % av företagen satsar inga pengar alls på Internet. (Nyhetsbyrån Direkt 17/12 2004, Dagens Media 16/12 2004)

Internetannonseringen vid DL.se ökade 25 % januari-oktober 2004. (Dagens Media 15/11 2004)

Ökad annonsering bakom vinst för TV4 Interaktiv 2004. (Dagens Media 5/1 2005)

Metro ska satsa på nättjänster; finansieras av annonser. Gratistidningskoncernen Metro planerar att satsa på tjänster på webben, bl a eftertextannonser och bostadsannonser. Enligt rykten är man på väg att köpa eftertextwebbplatsen Säljplanket.se. (Dagens Media 4/1, 4/2 2005)

Webben tar en allt större del av marknaden för bostadsannonser. Enligt en enkät av Skandia Mäklarna hittade bara 28 % av dess kunder sin bostad via tidningsannonser. "Det kommer lika mycket folk på en visning trots att tidningen inte kommit ut i området". (IDG.se 21/12 2004)

2.9 E-handel

Nätbokhandeln Adlibris har köpts av Bonnier Books. Säljare är de fyra grundarna Pär Svärdsson, Johan Arvidsson, Kristian Lauritzen och Fabian Fischer, där den sistnämnde är kvar i verksamheten. Adlibris är med omsättningen 180 miljoner kr och 30 anställda Sveriges största nätbokhandel sedan man passerade Bokus 2003. Verksamheten drivs i Morgongåva, där man samarbetar med BTJ Seelig om personalen. Adlibris äger tillsammans med Natur och Kultur och Piratförlaget förlaget eLib, störst på e-böcker i Sverige. (DN 18/11 2004, Dagens Media 17/11 2004, UNT 27/11 2004, DL.se 14/1 2005)

Snabb försäljningsökning hos Tradera. Auktionswebbplatsen Tradera noterar en försäljningsökning med 77 % i januari jämfört med december (DN 24/1 2005)

Starkt ökad försäljning av hemelektronik via nätet. Försäljningen av hemelektronik ökade med 129 % mellan december 2003 och 2004, enligt Sverigechefen på Tradedoubler. E-handelsföretaget för hemelektronik Netonnets julhandel 2004 var 32 % större än 2003. Netonnets årsförsäljning passerade 1 miljard under december 2004. Sibas näthandel 2004 ökade med 245 % jämfört med 2003. (CS 14/1 2005)

Nätet används för att söka information om hemelektronik - men köpet sker i vanliga butiker. Enligt en undersökning av Comscore om sökmotoranvändning köpte en av fyra som sökte efter hemelektronik senare produkten de letade efter - men 92 % av dem köpte den i vanliga butiker. 70 % av de sökord som användes angav produkttyp ("kamera", "DVD-spelare"). 10 % av sökorden var produktnamn ("Pentax Optio S4i") och de resterande generella ("Pentax digitalkamera"). 15 % av köpen skedde under samma session som sökningen. Nära 40 % av köpet skedde 5-10 veckor efter första söksessionen. Köpen av hemelektronik via webben ökade med 200 % nov 2003 - nov 2004. (IDG.se 16/12 2004, DN 8/1 2005)

Bara 1-2 % av totala detaljhandeln är näthandel. Detaljhandeln totalt omsätter ca 400 miljarder kr; av detta är affärer på nätet 4-8 miljarder kr, enligt Fredrik Bergström på Handelns Utredningsinstitut. Men nätet har ändå stor betydelse för detaljhandeln eftersom det nyttjas mycket för information om varor och prisjämförelser. Därtill utgör det ett viktigt annons- och marknadsföringsmedium. (DN 8/1 2005)

Postorder: 25 % handlas via nätet. Totalt omsatte postorderföretagen 7.9 miljarder kr i Sverige 2004. E-handeln inom postorderindustrin ökade med 36 % 2004. (CS 4/2 2005, DN 3/2 2005)

Var tredje svensk handlar via webben. 30% av svenskarna 16-74 år beställde varor eller tjänster via Internet under första kvartalet 2004. (SCB 2004)

2.10 Internetanvändning

Internetanvändningen i Sverige 2004. Här några uppgifter från olika källor. SCB, vars uppgifter avser första kvartalet 2004, uppger att 79 % av svenskarna 16-74 % har tillgång till Internet i hemmet. Andelen personer som använt Internet minst en gång per vecka var 75 %, vilket i Europa bara slogs av Island (77 %). 84 % har persondator hemma medan 30 % har tillgång till bredband. Nielsen/Netratings, vars uppgifter gäller december 2004, uppger att 26 % av alla svenskar har tillgång till Internet via bredband medan 45 % har förbindelse med högst 128 Kbs. 29 % har ingen tillgång alls. Internetanvändningen var 5.6 % mindre än i december 2003. (Privatpersoners användning av datorer och Internet 2004 (SCB 2004), Executive Report 27/1 2005)

Internetanvändningen ökar inte längre. I december 2004 var den 5.6 % mindre än i december 2003. Detta enligt Nielsen/Netratings. (Executive Report 27/1 2005)

Internet svarar för 21 % av den totala mediekonsumtionen. Det visar en undersökning av European Advertising Association (EIAA). 32 % läggs på tv och 29 % på radio. Vad tas då Internettiden från? Av de 1.000 undersökta personerna tog 34 % tid från tv-tittande, 32 % från tidningsläsning, 30 % från tidskriftsläsning, 23 % från bokläsning, 19 % från radiolyssnande och 31 % från telefonsamtal. (Dagens Media 2/12 2004, IDG.se 3/12 2004)

Detta material är i helhet och dess delar skyddat av upphovsrätt. Vidaredistribution, mångfaldigande eller återpublicering kräver skriftligt tillstånd från Svensk förening för informationsspecialister, Box 55580, 102 04 Stockholm. Telefon 08- 678 23 20, Fax 08-678 23 01, E-post kansliet@tls.se